

Šolski center Novo mesto
Srednja elektro šola in tehniška gimnazija
Šegova ulica 112, 8000 Novo mesto

SEMINARSKA NALOGA:

OSEBNOST

Slika 1: Vsak ima drugačno osebnost, ne glede na barvo kože, velikost, težo itn.

1 KAZALA

1.1 Kazalo vsebine

1 KAZALA	1
1.1 Kazalo vsebine	1
2.2 Kazalo slik.....	1
2.3 Kazalo tabel	1
2 UVOD	2
3 POJEM OSEBNOSTI.....	3
4 STRUKTURA OSEBNOSTI IN MEDOSEBNE RAZLIKE.....	3
4.1 Osebnostne lastnosti: tipi, poteze in dimenzije	3
4.1.1 Tipologije osebnosti.....	3
4.2 Sposobnosti	5
5 RAZVOJ OSEBNOSTI	5
5.1 Oblikovanje osebnosti	5
5.2 Obdobja osebnostnega razvoja	6
5.2.1 Otroštvo	6
5.2.2 Mladostništvo.....	7
5.2.3 Odraslo obdobje	7
5.2.4 Zrelostna doba in starost	7
5.3 Razvoj osebnosti v odraslem obdobju	7
6 ZRELOST IN MOTNJE OSEBNOSTI	8
6.1 Zrela osebnost	8
6.1.1 Sestavine osebne zrelosti	8
6.2 Osebnostne težave, problemi in motnje.....	9
7 ZAKLJUČEK.....	10
8 VIRI IN LITERATURA.....	10

2.2 Kazalo slik

Slika 1: Vsak ima drugačno osebnost, ne glede na barvo kože, velikost, težo itn.	0
Slika 2: Stopnje v osebnostnem razvoju posameznika po Eriku Eriksonu	6
Slika 3: Pregled razvojnih obdobj od otroštva do starosti	6
Slika 4: Sezone življenja po Levinsonu	8

2.3 Kazalo tabel

Tabela 1: Nekaj pomembnejših tipologij osebnosti	4
Tabela 2: Pregled oblik duševne motenosti	9

2 UVOD

Pri izbirnih vsebinah smo nek četrtek dopoldne posedli šolske klopi in poslušali tri predavanja; o družini, nasilju ter samopodobi. Na koncu dneva je bilo dano navodilo, da izdelamo seminarsko nalogo na eno izmed teh tem. Ker mi je bilo predavanje o samopodobi najbolj všeč, sem pojem povezal z osebnostjo in tako dobil svoj naslov za pisanje te naloge.

Naloge sem se lotil tako, da sem doma po knjižnih policah pobrskal za knjigami, ki bi mi koristile in jih začel brati. Tema me je zelo pritegnila in izvedel sem marsikaj novega.

Tako sem opisoval pojem osebnosti, strukturo osebnosti ter medsebojne razlike, spoznaval sem, kako se je osebnost razvijala in na koncu sem ugotavljal, kdaj je osebnost »zrela« ter kdaj pride do motenj.

3 POJEM OSEBNOSTI

V stvarnosti, v življenju posameznikov se ne pojavljajo posamezni, med seboj povezani ločeni procesi in funkcije, marveč organizirani in edinstveni spleti duševnih in telesnih značilnosti. Te enkratne, značilne in kompleksne psihofizične celote označujemo z izrazom osebnost. **Osebnost je celota duševnih, vedenjskih in telesnih značilnosti, po katerih se posameznik razlikuje od drugih. Osebnost je kompleksna, celovita, relativno trajna in individualna celota.**

Osebnost zajema vse vidike človekovega delovanja, notranje, duševne pa tudi zunanje, telesne, organske, vedenjske. Po eni strani mislimo z osebnostjo na značilen vzorec telesnega videza in obnašanja, ki ga lahko opazujemo pri drugih in po katerem jih prepoznamo. Po drugi strani zajema osebnost morda še bolj notranje, doživljajske vidike, po katerih doživljamo samega sebe kot enkratno, od drugih ločeno individualnost. Doživljanje samega sebe, samozavedanje in **individualna zavest**¹ so bistveni, morda celo najgloblji in najbolj izvirni vidiki posameznikove osebnosti. Doživljanje in pojmovanje samega sebe, naš **jaz**² in naša **samopodoba**³ dajejo pojmu osebnost poseben smisel in posebno vrednost. Prav zaradi te subjektivne, notranje, duševne razsežnosti je osebnost zares enkratna in neponovljiva – celo ljudje, ki so si po zunanjem videzu najbolj podobni, recimo enojajčni (identični) dvojčki, so osebnosti in se seveda tako tudi doživljajo.

Seveda pa se pojavljajo tudi mnoga napačna pojmovanja osebnosti. V preteklosti in nekateri verjamejo še danes, da lahko na osebnost posameznika z gotovostjo sklepamo po dnevu rojstva (astrologija), po obliki rok (hiromantija), po razih telesnih in obraznih značilnosti (fiziognomika), po obliki lobanje (frenologija) itn. Vse to se je pri večini izkazalo za zmotno.

4 STRUKTURA OSEBNOSTI IN MEDOSEBNE RAZLIKE

4.1 Osebnostne lastnosti: tipi, poteze in dimenzije

Osebnost si lahko predstavljamo kot celoto, ki jo sestavljajo številne značilnosti. Trajne značilnosti, po katerih se posamezniki razlikujejo med seboj, imenujemo **osebnostne lastnosti**⁴. Med osebnostne lastnosti spadajo recimo inteligentnost, živahnost, marljivost, moč, pa tudi spol in starost, telesna teža in višina, barva las, kože, oči itd. Praktično lahko govorimo o neomejenem številu osebnostnih lastnosti. Pri vsakem posamezniku se te lastnosti zadržujejo v značilen vzorec, ki je enkraten in neponovljiv, v njegovo osebnost.

4.1.1 Tipologije osebnosti

Vse osebnostne lastnosti niso tako pomembne. Nekatero nam dajejo o posameznikovi osebnosti več podatkov kot druge. Že v antiki so skušali ugotoviti najpomembnejše lastnosti, s katerimi bi bilo mogoče dobro opisati in razvrstiti posameznike. Antični misleci in zgodnji raziskovalci osebnosti so se zlasti zanimali za osebnostne tipe. Po tipoloških predstavah naj bi bilo mogoče razvrstiti vse ljudi v nekaj kategorij, ki zadržujejo določene značilnosti.

---

¹ Zavest o samem sebi kot edinstveni, od drugih ločeni osebi.

² Osrednja osebnostna struktura, ki uravnava zavestno delovanje, samodejavnost, zavestno odločanje in zavedanje samega sebe (vključujoč samopodobo in samoindentiteto)

³ Celota predstav in pojmov, ki jih oblikujemo o samem sebi.

⁴ Značilnost ali vidik obnašanja in doživljanja, ki označuje posameznika ali skupino. Najpomembnejše osebnostne lastnosti so osebnostne dimenzije in poteze.

AVTOR TIPOLOGIJE	TIPOLOŠKE KATEGORIJE	KRATEK OPIS TIPOV
Hipokrat in Galen	kolerični tip	silovitost, razburljivost, naglost, aktivnost, prepirljivost, nezadovoljstvo
	sangvinični tip	lahkotnost, živahnost, odzivnost, vedrina, podjetnost, spremenljivost
	flegmatični tip	neodzivnost, mirnost, hladnokrvnost, počasnost, stabilnost
	melanholični tip	počasno, a globoko doživljanje, pesimizem, zavrtost, depresivnost
James	tip trde (toge) miselnosti	moškost, nesentimentalnost, praktičnost, trd realizem, togo, dogmatsko mišljenje
	tip mehke (nežne) miselnosti	ženskost, sentimentalnost, občutljivost, razvita domišljija, prožno mišljenje
Jung	ekstravertni tip	družabnost, živahnost, aktivnost, razgibanost, nestalnost, nezanesljivost (usmerjenost k zunanjemu svetu)
	introvertni tip	nedružabnost, zanesljivost, togost, vztrajnost, nagnjenost k razmišljanju (usmerjenost k notranjem razmišljanju)
Kretschmer	ciklotimni tip	družabnost, živahnost, spremenljivost, (ustreza pikničnemu tipu konstitucije)
	shizotimni tip	usmerjenost vase, mirnost, nespremenljivost
	viskozni tip	vztrajnost, zvestoba, togost (ustreza atletskemu tipu)
	piknični tip	telesna zgradba z razvitim drobovjem in več tolšče, nagiba k debelosti; kratke okončine, okrogla glava
	astenični tip	višja in vitka telesna zgradba, daljše okončine
	atletski tip	telesna zgradba z razvitim mišičjem

Tabela 1: Nekaj pomembnejših tipologij osebnosti

Tipološko razvrščanje ima več pomanjkljivosti. Večina ljudi nima tipičnih lastnosti. Večina ne spada med tipične ekstraverte ali intoverte, temveč nekam vmes. Osebnostne značilnosti navadno niso razporejene v strogo ločene kategorije, ki bi ustrezale klasičnim tipom, zato namesto teh danes raje govorimo o **osebnostnih dimenzijah**⁵ in osebnostnih potezah.

⁵ Osebnostne lastnosti, ki jih pojmuje kot bipolarne razsežnosti (recimo družabnost-nedružabnost)

4.2 Sposobnosti

Življenje nas nenehno postavlja pred probleme in naloge, ki jih moramo reševati. Rešujemo jih lahko bolj ali manj uspešno. Kakšne bodo naše rešitve, boljše ali slabše, pa je predvsem odvisno od naših sposobnosti. Sposobnosti so torej lastnosti, ki določajo, kakšni bodo naši dosežki pri reševanju različnih problemov.

Naši dosežki niso odvisni samo od sposobnosti. Tudi znanje, motiviranje in razne osebnostne poteze, npr. marljivost in vztrajnost vplivajo na dosežke. Če odmislimo znanje, prizadevnost in podobne dejavnike, bomo ugotovili, da se posamezniki v dosežkih in uspešnosti še vedno razlikujejo med seboj. Te razlike nastajajo zaradi različnih sposobnosti – zaradi razlik v tem, kar kdo more ali more.

5 RAZVOJ OSEBNOSTI

5.1 Oblikovanje osebnosti

Kot vsako živo bitje se razvija tudi človek, vendar je človekov razvoj v marsikaterem pogledu izjemen. Že kot organizem, torej povsem biološko, je človek najbolj zapleteno bitje. Njegov genetski potencial je naravnost orjaški. Brez primere je tudi človekov živčni sestav, zlasti možganska skorja, usposobljena za podporo najvišjim oblikam duševnega osebnostnega delovanja.

Razvija se tudi osebnost. Če primerjamo novorojenčka z odraslim človekom, se nam bo zdel neoblikovan in neizrazit. Raziskave pa so pokazale, da se že pri novorojenčkih pokažejo mnoge značilnosti in razlike – ne samo telesno, temveč tudi v njihovem obnašanju in duševnosti. Pojavijo se že zametki poznejših osebnostnih in medosebnih razlik.

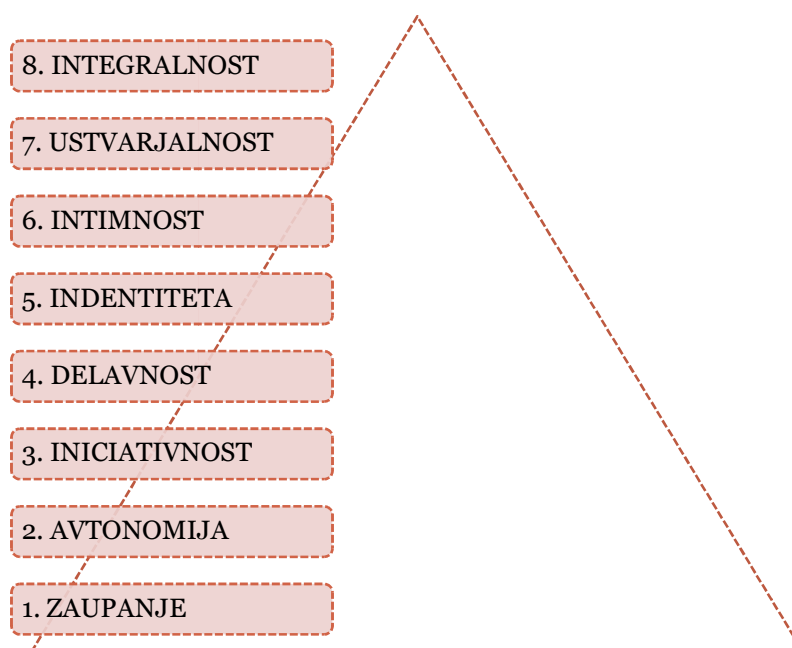
V nasprotju z živalmi se ljudje rodimo izredno nebogljeni in odvisni od drugih oseb in od tega, kar se bomo naučili. Medtem pa zadovoljevanje osnovnih fizioloških potreb, kot so dihanje, hrana, gibanje itd. poteka po biološkem programu. Vse vrste pomembnih oblik obnašanje se moramo še naučiti. To velja zlasti za tiste lastnosti obnašanja, ki so potrebne za vključevanje v družbeno skupnost. Tako postaneta za osebnostni razvoj posameznika pomembna proces vzgoje in **socializacije**⁶ na eni strani ter proces samooblikovanja na drugi strani. Smisel teh procesov je, da se vsakdo usposobi za odgovorno ter samostojno življenje med ljudmi.

Razvoj osebnosti so mnogi raziskovalci predstavili kot stopenjski proces, ki poteka v razvojnih stopnjah (fazah), ali pa kot neprekinjen proces. Mnoge razvojne teorije osebnosti govorijo o razvojnih teorijah, tako kot na primer razvojni model Erika Eriksona. Erikson gleda na razvoj posameznika predvsem kot razvoj njegove **identitete**⁷ in meni, da se v vsakem razvojnem obdobju pojavi kritična faza – kriza identitete, ko se osebnostno oblikovanje preveša k eni izmed dveh nasprotujočih si možnosti: zaupanje ali nezaupanje, avtonomija ali dvom, iniciativnost ali krivda itd.

---

⁶ Oblikovanje osebnosti pod vplivom družbe in družbenih norm; prevzemanje družbeno in moralno primernih načinov obnašanja in presojanja

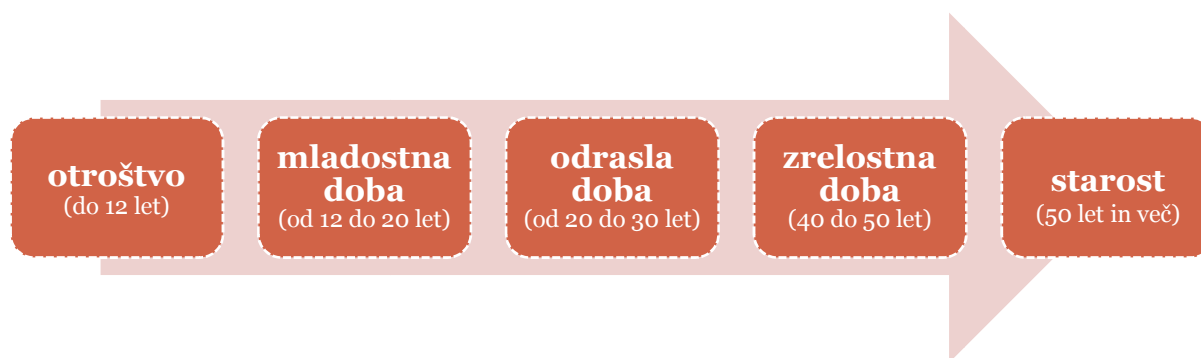
⁷ Skupek občutij, pojmovanj in predstav, ki jih posameznik oblikuje o samem sebi in zaradi katerih doživlja istovetnost s seboj v času in prostoru

Slika 2: Stopnje v osebnostnem razvoju posameznika po Eriku Eriksonu

5.2 Obdobja osebnostnega razvoja

Osebnostni razvoj posameznika lahko razdelimo v pet večjih razvojnih obdobjih: **otročvo**, **mladostno dobo**, **odraslo dobo**, **dobo zrelosti** in **starosti**. V vsakem od teh obdobjih se dogajajo spremembe, ki zadevajo vsa področja naše osebnosti in obnašanja: telesno, duševno (motivacijsko, čustveno, zaznavno, miselno, moralno) in socialno (odnosi z drugimi).

Slika 3: Pregled razvojnih obdobjih od otroštva do starosti

5.2.1 Otroštvo

Otroštvo je razmeroma dolgo obdobje (nekje med rojstvom do dvanajst let), v njem je osebnosti razvoj najbolj hiter in dinamičen. V zgodnjem otroštvu (nekako do končanega drugega leta) se razvijejo osnovne funkcije, ki omogočajo dobro zaznavanje in obvladovanje prostora. Otrok zaznava svet, shodi, spregovori, uči se povezovati izkušnje, razvije osnovne čustvene odzive, navaja se na red pri hrani in čistočo, uči se povezovati izkušnje, razvije osnovne pojme o svetu, drugih ljudeh in o sebi. Oblikuje odnos do okolja, pokaže začetne lastne pobude in samostojnejša dejanja.

5.2.2 Mladostništvo

To je relativno krajše obdobje (nekje med dvanajstih do zgodnjih dvajsetih letih) in je zelo pomembno za osebnostni razvoj, saj pomeni prehod iz otroštva v odraslost, iz nesamostojnega življenja in odvisnosti v družini k samostojnem življenju. V tej dobi posameznik izoblikuje vlogo odrasle osebe, ki mora skrbeti sama zase in ne za druge. To obdobje sovпада tudi s telesnim in spolnim dozorevanjem. V mladostni dobi dosežejo svoj vrhunec nekatere telesne in intelektualne funkcije, dosežena je prva stopnja identitete (predstava o sebi, svojih ciljih, svoji vlogi). To je tudi obdobje uporništva, kar je posledica normalne težnje posameznika, da bi se osamosvojil, da bi preskusil nove vzorce obnašanja in pri tem oddaljil od dosedanjih vzorcev pa tudi avtoritet. Spori s starši niso nič nenavadnega, in ob razumnem dejanju in obojestranskem upoštevanju se dobro razrešijo.

5.2.3 Odraslo obdobje

V zgodnjem delu odraslega obdobja so značilni predvsem dogodki, ki se prepletajo ob izjemno pomembnih življenjskih odločitvah: zaključki šolanja, pridobitvi poklica in delovnega mesta, sklenitvi zakonske zveze in nastajanju družine. Oblikujemo prve izkušnje z družinskim življenjem, s poklicnimi in delovnimi dolžnostmi ter odnosi. Finančne, materialne ter ostale podobne zadeve postanejo poleg družinskih in vzgojnih pomembna sestavina življenja v tem obdobju.

5.2.4 Zrelostna doba in starost

Zrelostna doba ali srednja leta se začnejo nekako po 40. letu, kar pomeni po eni strani napredek pri delu in ustvarjanju, torej vrhunec svoje kariere – po drugi strani pa se tu soočimo z novimi zahtevami in spremembami, ki terjajo prilagoditev, zato je to obdobje za marsikoga kritično. Tudi naslednje življenjsko, ter hkrati zadnje obdobje, starost, ki so ga v preteklosti ljudje redkeje doživeli, je v življenju sodobnega človeka pomembno in vredno posebne družbene pozornosti.

5.3 Razvoj osebnosti v odraslem obdobju

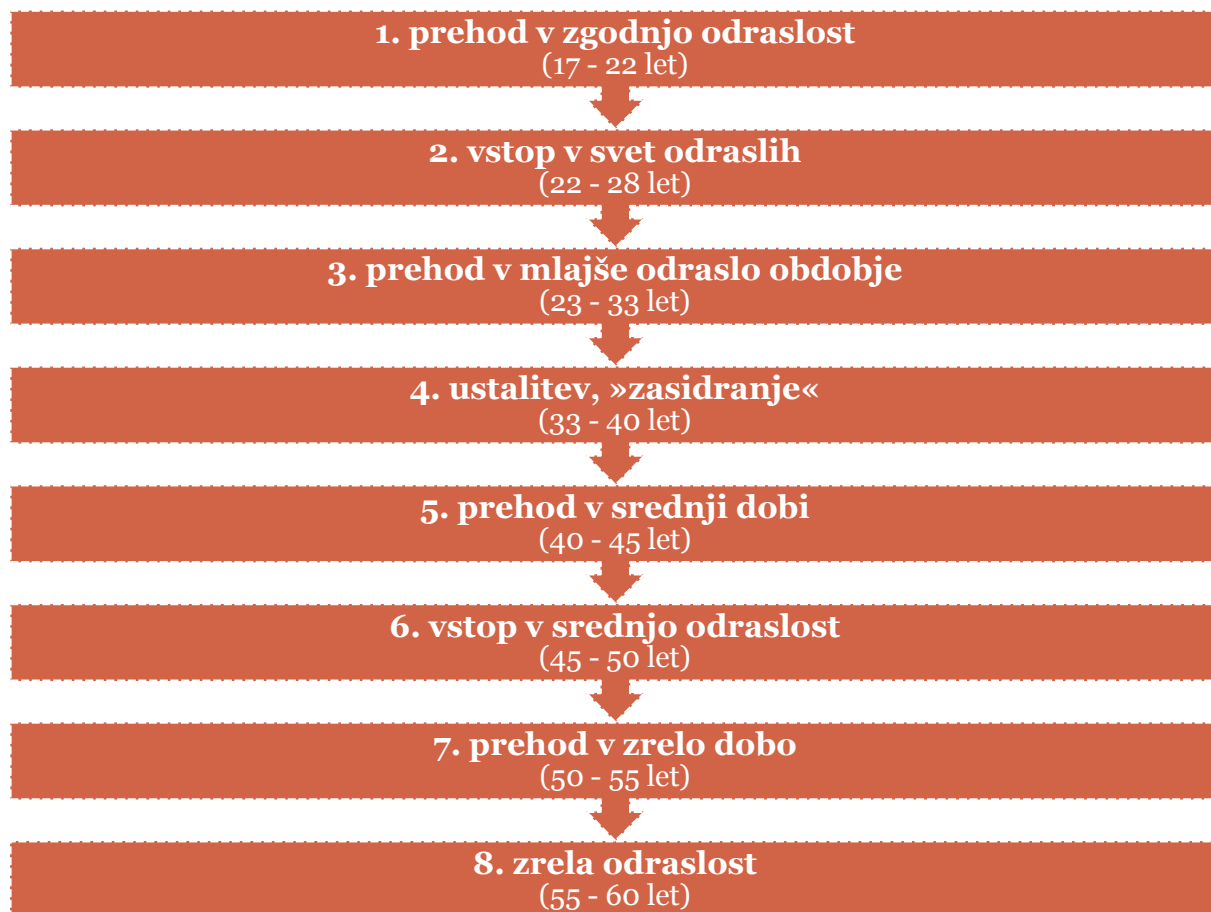
Ljudje preživimo večino življenja kot odrasli. Nekateri so menili, da so glavne smernice razvija dedno določene spremembe, ki naj bi se dogajale največ v otroštvu in mladostništvu. Odraslost naj bi bila tista doba, ko te spremembe v glavnem prenehajo, vse do starostnih sprememb naj bi razvoj osebnosti nekako »stal«. Odraslost naj bi bila doba, ko so glavne razvojne spremembe že dopolnjene, torej obdobje, ki je za razvojne raziskovalce osebnostnega razvoja nezanimivo in dolgočasno.

Spet drugi so bili prepričani, da je osebnost odraslega človeka v bistveni meri določena z zgodnjimi izkuštvami. »Otrok je oče človeka.« je dejal psihoanalitik Sigmundu Freudu. Tako je bilo videti odraslo obdobje le še kot doba, ki jo je oblikovala preteklost in v kateri se posameznik sam osebno in duševno ne spreminja več, razen v smislu starostnih sprememb.

Danes na to obdobje gledamo drugače. Do veliko več sprememb prihaja v tem obdobju. Prihaja do vedno več dinamike in sprememb v družinskih odnosih, v zakonskem življenju, v poklicni kariieri itd. Veliko ljudi se večkrat poroči, menjajo družino, poklice, družbene položaje in povečujejo pomen raziskovanja odraslosti in starostnega obdobja. Ob teh spremembah smo opravičeni govorjenja o celoživljenjskem osebnostnem razvoju, ki vključuje posebne razvojne stopnje ter prehodna obdobja znotraj odraslosti.

V novejšem času so raziskovalci ter znanstveniki natančneje modelirali prav te razvojne stopnje. Med vsemi je najbolj znan Levinsonov model, ki opisuje osem »sezona« odraslosti.

Slika 4: Sezone življenja po Levinsonu

6 ZRELOST IN MOTNJE OSEBNOSTI

Ljudje so bili vedno občutljivi na razlike, ki so se pojavljale med njimi. Vsako zgodovinsko obdobje, družba ali kultura si je ustvarilo podobo, kaj je za njih običajno in normalno ter kaj ni. Posamezniki s posebnimi ali izjemnimi lastnosti navadno vzbujajo pozornost okolice, ki jih pogosto označujejo kot deviantne, odklonske in nenormalne. Med njih upoštevamo tudi osebnostne in duševno prizadete (motene), zaradi česar niso zmožni uravnati svojega življenja kot ostali. Narobe in žalostno je, da imamo predsodke do oseb, ki so npr. invalidni ali s telesnimi okvarami. Še vedno jih označujemo kot posebno kategorijo in jih obravnavamo s krivičnimi predstavami, žigosanjem in stigmatizacijo.

6.1 Zrela osebnost

Za zrelo osebnost je značilen realističen, pozitiven, a tudi kritičen odnos do stvarnosti, do drugih ljudi in do sebe. Drug pomemben znak osebnostne zrelosti je zmožnost življenjskega načrtovanja, zmožnosti, da postavimo življenjske cilje in da ravnamo v skladu z njimi. Naslednji znak zrelosti je težnja po osebnem napredku in izpolnjevanju. Vsekakor je osebnostna zrelost kompleksen pojem; upravičeno govorimo o posameznih sestavinah osebnostne zrelosti.

6.1.1 Sestavine osebne zrelosti

Razlikujemo lahko več komponent osebnostne zrelosti: čustvena zrelost, spoznavna zrelost, socialna zrelost in moralna zrelost.

6.2 Osebnostne težave, problemi in motnje

Vsakdo naleti v življenju na težave, konflikte in druge probleme. Verjetno je res, da imajo zmerne težave in problemi pozitiven učinek. Spodbujajo nas k boljšim rešitvam, k napredku. Drugače pa je, ko se nas polotijo hudi problemi in težave, ki izvirajo iz globljih, zgodnjih in potlačenih konfliktnih izkušenj (travmatske izkušnje). V takih primerih upravičeno govorimo o osebnostnih in duševnih motnjah.

Poznamo veliko vrst duševne in osebne motenosti. Razlikujejo se glede na obseg in moč motenosti, glede na duševno ali osebno področje, ki je prizadeto, in glede na vzročne dejavnike.

OBLIKA MOTENOSTI	VZORČNI DEJAVNIKI	GLAVNI ZNAKI
UMSKA NERAZVITOST	genetski, bolezenski, drugi organski vzroki	neobičajna inteligentnost (IQ pod 70); težave v umskem delovanju; težave z običajnim prilagajanjem, komuniciranjem, opravljanjem življenjskih opravil
ORGANSKE DUŠEVNE MOTNJE	organske razvojne in starostne spremembe, uživanje škodljivih snovi, zastrupitve, bolezni	motnje pozornosti, mišljenja in govora, huda izguba umskih zmožnosti ter izguba spomina, sprememba v obnašanju; sprememba v razpoloženju, blodnje, halucinacije
UŽIVANJE DROG	zloraba alkohola, nikotina, kanabisa, kokaina, opioidov in drugih drog	zmanjšanje drugih interesov, znaki kronične zastrupljenosti, spremembe v obnašanju in osebnosti; duševno in telesno pešanje
PSIHOZE (ENDOGENE)	genetski in psihogeni dejavniki	odtujenost, blodnje, halucinacije, zavračanje stika, preganjalne ideje, zgovornost, hiperaktivnost, heno razpoloženje, izguba interesov, veselja, teže, težave s spanjem, utrujenost, samomorilnost, depresija
NERVOZE	psihogeni dejavniki, tudi dedni vplivi	dolgotrajna potlačenost, samoočitjanja, brez samospoštovanja; hudi, nerazumni strahovi; moreča nedoločna tesnoba; napetost, razdražljivost
MOTNJE OSEBNOSTI	genetski in psihogeni dejavniki	neutemeljena sumničavost in napadalnost; odtujenost, samotarstvo, čudaštvo, brezčutnost; agresivnost, okrutnost; nestabilnost, impulzivnost, nejasna samopodoba, zdolgočasnost,

Tabela 2: Pregled oblik duševne motenosti

7 ZAKLJUČEK

Spoznal sem marsikaj novega in prišel do različnih novih ugotovitev. Sedaj vem, da moram bolj spoštovati samega sebe, vendar ne preveč, da ne postanem narcis.

Če povzamem mojo seminarsko nalogo:

Osebnost je celota duševnih, vedenjskih in telesnih značilnosti, po katerih se posameznik razlikuje od drugih. Osebnost je kompleksna, celovita, relativno trajna in individualna celota.

Tudi same sebe doživljamo kot edinstveno in enotno celoto. Vsak normalen človek ima izoblikovano zavest o sebi (individualno zavest) in podobo samega sebe (samopodobo). Predstave in pojmovanja o sebi se začenjajo razvijati že zgodaj, v življenju in ravnanju posameznika pa imajo velik pomen.

Ocenjevanje in spoznavanje osebnosti je med najtežjimi dejavniki našega življenja. Mnogi načini ocenjevanja osebnosti, ki jih poznamo iz preteklosti so neustrezni, nezanesljivo pa je tudi običajno, vsakdanje presojanje osebnosti. Zavedati se moramo dejstva, da pogosto ocenjujemo sebe drugače, kot nas vidijo drugi.

Vsakdo zadržuje nekaj značilnosti, po katerih se razlikuje od ostalih. Značilnosti, s katerimi prepoznamo osebnost posameznika, so osebnostne lastnosti. Osebnostne lastnosti se pogosto pojavljajo skupaj, imenujemo jih pa tip osebnosti.

Osebnostno delovanje je lahko bolj ali manj prilagojeno in zrelo. Za zrelo osebnost je značilno uspešno reševanje problemov, stvaren in ustvarjalno kritičen odnos do drugih in sebe, težnja po samoizpopolnjevanju, zmožnost postavljanja in doseganja ciljev. Osebnostna zrelost je kompleksen pojav, ki se kaže na več področjih.

V življenju posameznika se kažejo tudi težave, problemi in motnje. Zaradi neugodnih dispozicij in okoliščin se včasih pojavijo resne osebnostne težave. Poznamo jih več vrst. Izvori teh motenj so mnogovrstni in pogosto jih moramo odpravljati s posebnimi načini psihološke pomoči.

8 VIRI IN LITERATURA

/1/ Janek Musek, Vid Pečjak: **Psihologija**; BAGRAF, Ljubljana – Prva izdaja, drugi ponatis, Ljubljana; 1997

/2/ J.B. Delacour: **Veliki leksikon o človeških značajih**; Prešernova družba, Ljubljana; 1991